

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
2-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdulkarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLAR TAHLILINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI	12
Xudoyberdiyev Ulug'bek Axmad o'g'li	
O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA DIVIDEND SIYOSATI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH	16
Shermuxeimedov Akmal Komiljonovich	
РАЗВИТИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФИНТЕХА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	21
Салимова Зиёда Рустамжон қизи	
ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA YO'QOTISHLAR HISOBI UCHUN ISHCHI HISOBVARAQLARI TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH	27
Xojimurodov Zuxriddin Shukurullo o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA BANK XIZMATLARINI MASOFADAN KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	32
Azlarova Aziza Axrorovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SOLIQ ORGANLARI FAOLIYATINI SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	36
Soyibova Matluba Ahmedboyevna	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	41
M.O. Yo'ldoshova	
NARXLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYASI SIFATIDA DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISH	45
Anvar Deberdiyev	
SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISH YO'LLARI	49
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
STARTAP EKOTIZIMLARINI RAG'BATLANTIRISHNING SOLIQ MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: GLOBAL MUAMMOLAR VA HUDUDIIY IMKONIYATLAR	55
Ishimova Mohinur Absalomovna	
UMUMIY OVQATLANISH TIZIMIDA B2B MARKETINGINI JORII ETISH. (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	61
Zakirova Gulnoza Quدراتovna, Aliyeva Gulnora Ildarovna	
TIBBIYOT TASHKIOTLARIDA NOMOLIVAVIY AKTIVLAR HISOBI AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	67
Iskanov Xoljigit Nurkosimovich	
RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TASHIL ETISH AMALIYOTI	73
Suyunov Yorqin Bekmurodovich, Nazarov Ubaydulla Abdumannapovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	79
Yuldashev Akmal Kiyomovich	
TOG'-KON KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIM HOLATINI BAHOLASH VA IQTISODIIY SAMARADORLIK ZAXIRALARINI ANIQLASH	83
Abirova Nargizabonu	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI VA ULARNING MILLIIY RIVOJLANISHI	88
Turayev Abduvohid Kuldashevich	

IQTISODIYOTNING INNOVATSION TARAQQIYOTI SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	93
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi	
O'ZBEKISTON MILLIY TELERADIOKOMPANIYASI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SEMIR MODELIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	101
Rustamov Zafar	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TANNARXINI PASAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	107
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
BUXORO ARK ANSAMBLI TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	111
Sulaymonova Malika Maxmudovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	116
Муродов Шавкатжон Фарходович, Зайналов Ж. Р.	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDAGI INVESTITSION LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	121
Ochildiyeva Naima Mengziya qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH AMALIYOTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	127
Melibayev Sodir Adilovich	
TIJORAT BANKLARI RENTABELLIGINI TA'MINLASHDA AKTIVLAR VA REGULYATIV KAPITALNING O'RNI	135
Sheraliev Abbos Xolmuminovich	
DIGITAL TRANSFORMATION OF DECISION-MAKING IN THE NATIONAL ELECTRICITY GRID OF UZBEKISTAN	140
Abdumalik A. Djumanov, Mukhlisa M. Gafurova, Tursunmurod R. Sobirov	
VIRTUAL IQTISODIYOTNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI	147
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
O'ZBEKISTON QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINING RIVOJLANISH HOLATI VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI.....	152
Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li	
ASOSIY VOSITALAR HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
To'ychiyeva Dilnoza Farxod qizi	
ELEKTRON TIJORAT BOZORIDA RISKLARNI BAHOLASH MASALALARI	162
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
UY-JOY BOZORINI IPOTEKA KREDITLASH AMALIYOTI ORQALI INTEGRATSIYA QILISH: O'ZBEKISTON SHAROITIDA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	166
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
HUDUDIY INVESTITSIYA TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA DINAMIK TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	171
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI KREDITLASH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Bo'taev O'tkir Eshboevich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHNING INNOVATSION USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	181
Umarova Malika Nematjanovna	
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР СТАНОВЛЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	187
Рахмонов Джамшид Одил угли	

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КУЛЬТУРЫ УЗБЕКИСТАНА.....	194
Абдусаламова Фарогат Сунатиллаевна	
BANK XIZMATLARI KO'RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH.....	200
Avazbek Jo'rayev	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK OMILLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	207
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	211
Berdimuratov Kuanishbay Genjebaevich	
ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ.....	215
Абдулаттоев Абдухакимжон Абдулхамид угли	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI.....	228
Mohichexra Melikovna Mo'minova	
INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI	233
Dilbar Xasanovna Aslanova, Usmanova Zumrad Islamovna	
TA'LIM TIZIMIDA MARKETING YONDASHUVI VA TAMOYILLARINI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	239
Musayeva Shoira Azimovna, Raxmonova Aziza Tolibovna	
MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI	245
Boynazarov Ulug'bek Egamberdiyevich	
HUDUDLARNING TURISTIK SALOHİYATIDAN FOYDALANISH ORQALI ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	250
Daminov Mirvoxid Isroilovich	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MAKROIQTISODIY VA TARMOQ KO'RSATKICHLARI ASOSIDA TAHLIL	255
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING INNOVATSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI	264
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
ИССЛЕДОВАНИЕ АКТИВНОСТИ И СТАБИЛЬНОСТИ КАТАЛИЗАТОРОВ В ПРОЦЕССЕ ГИДРООЧИСТКИ НЕФТЕПРОДУКТОВ И ИХ РОЛЬ В ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.....	271
Тураев Баходир Тиркашевич, Махманов Дониёр Махманович	
SURXONDARYO VILOYATI HUDUDIY TURIZM BOZORINING MARKETING TAMOYILLARI ASOSIDAGI KOMPLEKS TAHLILI	276
Namozov Shahzod Maxmud o'g'li	
INNOVATIVE TRANSFORMATION PROCESSES AND ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE FIELD OF AGRICULTURAL SERVICES.....	282
Djurayeva Dilnoza Davronovna, Boltayeva Shakhnoza Bebudovna	
COMPARISON OF HOSPITAL-BASED AND HOME-BASED REHABILITATION AFTER CERVICAL SPINE SURGERY IN UZBEKISTAN	290
Shokhrukh Ziyavaddinov	
О'ZBEKISTON AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIYAVIY KOEFFITSIYENTLARI TAHLILI	299
Norqulov Mirsaid To'lqin o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	306
Turdiyev Izatulla Ollaqulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA IJARA HISOBI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	312
Xoliqulova Yulduz Panji qizi	

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSIYALARNING O'RNI: XORIJ TAJRIBASI	317
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING XORIJIY DAVLATLAR ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	322
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA BOSHQARISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	330
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TO'LOV QOBILIYATINI TA'MINLASHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI.....	334
Adilova Zohida Ikromjonovna	
MOLIYAVIY AKTIVLAR TARKIBIDAGI DEBITORLIK QARZDORLIKLARINI MHXS TALABLARI ASOSIDA BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	339
Umurzakov Dilshodbek Hakimovich	
ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕНЕДЖМЕНТА В УСЛОВИЯХ УДАЛЁННОЙ РАБОТЫ	345
Хамидов Далер Дилшодович	
ISMOIL SOMONIY MAQBARASINING TURISTIK SIG'IMINI BAHOLASH: BUXORO TARIXIY MARKAZI MISOLIDA.....	351
Choriyeva Dilovar Tohir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
CONSUMER TRUST IN UZBEKISTAN'S E-COMMERCE	356
Erkin Shavqiyev Professor, Ulugmurodov Farkhod	
IMPROVING THE FINANCING SYSTEM OF EXPORT ACTIVITIES OF SMALL BUSINESS ENTITIES.....	362
Karamatdinova Aysawle Parakhatovna	
XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARINING RAQAMLI MARKETING VOSITALARI TAHLILI: O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	369
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek	
SURXONDARYO VILOYATIDA MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	374
Islomov Bobur Bahodir o'g'li	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARGA AMORTIZATSIYA HISOBLASH USULLARI VA AUDITORLIK HISOBOTINI TAKOMILLASHTIRISH	380
Xasanov Shoxrux Raximjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA REAL SEKTOR KORXONALARINING ROLI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	385
Sobitova Ra'no Solidjonovna, Babaxadjayev Firdavs Bahodir o'g'li	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE NEW UZBEK CONSULTING SERVICES MARKET AND METHODS FOR ASSESSING THE POTENTIAL FOR ATTRACTING INVESTMENTS	388
Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
RESPUBLIKAMIZDA UMUMIY OVQATLANISH SOHASI XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARDAN FOYDALANISH.....	394
Kalanova Moxigul Baxritdinova	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA KORXONA BOSHQARUVINING TASHKILIY-IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	399
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi, Yoqubov Madaminbek Abdurahim o'g'li	
BALIQCILIK SOHASIDA TADBIRKORLIK MAJMUALARINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING ROSSIYA TAJRIBASI VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	406
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA CHIQUINDILARNI BOSHQARISH TIZIMINING ZAMONAVIY MODELLARI	416
Xasanov Komil Mutalibjanovich	
TOSHKENT VILOYATI QISHLOQ HUDUDLARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI: EMPIRIK TAHLIL	421
Saidakbarova Ziyoda Doniyor qizi	
METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF ADDITIONAL ACTIVITIES IN FARM ENTERPRISES	426
Kalimbetov Khaliknazar Kurbanbaevich	
KIMYO SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	432
Suyarov Shaxzod Salim o'g'li	
XALQARO MOLIYA TASHKILOTLARIDAN O'ZBEKISTONGA JALB ETILGAN IMTIYOZLI MABLAG'LARNING SAMARADORLIGI	438
Turdiyeva Zarnigor Asqar qizi	
NAVOIY VILOYATIDA TURIZM XIZMATLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH.....	442
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKNI BOSHQARISHNING XORIJIY AMALIYOTI.....	448
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
KORXONALARDA STRATEGIK REJANI ISHLAB CHIQISH DARAJALARI VA BOSQICHLARI	452
Zaripova Sayohat Zafarovna	
IQLIM O'ZGARISHINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA XALQARO TAJRIBA.....	457
Ozodxon Mahmudovna Qo'ziboyeva, Anvarbekov Fayzullo Rustamjon o'g'li, Rahmonova Xosiyatxon Fayzullo qizi	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF BANKING SERVICES THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA TECHNOLOGIES.....	462
Mamatova Sevara Ilhom kizi	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISK MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	470
Toshpulatov Davron Akromovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH: HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING RASMIY IQTISODIYOTGA TA'SIRINI BAHOLASH MUAMMOLARI	482
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
NAVOIY VILOYATI QIZILQUM CHO'LLARIDA XALQARO TURIZMNI TASHKIL QILISH VA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	486
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
BARQAROR SHAHAR RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: TANLANGAN DAVLATLAR VA O'ZBEKISTON MISOLIDA	493
Dadabayeva Nigora Muxamatxanovna, Jahongirova Muazzamxon Jahongir qizi	
AUDIT TEKSHIRUVLARIDA AUDIT DALILLARINI YIG'ISH AMALIYOTINI ZAMONAVIY IT TEXNOLOGIYALARDAN VA "MACHINE LEARNING" DAN FOYDALANGAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH ("IPAK YO'LI" AITB MISOLIDA).....	499
Eshqurbonov Bahrom Norsoat o'g'li	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARINING MEHNAT BOZORIGA INTEGRATSIYASI: RAQAMLI KO'NIKMALAR OMILINING ROLI.....	506
Eshbo'riev Umarbek Rashidovich	
KOMPANIYALAR MOLIYASINING BARQARORLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI.....	518
Rasulov Jasurbek Abdurasulovich	

ZAMONAVIY BAHOLASH FAOLIYATIDA PYTHON DASTURLASH TILINI QO'LLASHNING USLUBIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	522
Shaminov Abbosjon Faxriddin o'g'li	
MINTAQADA SANOAT TARMOQLARIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING TASHKILIY-IQTISODIY YO'NALISHLARI.....	527
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
HUDUDIY ASALARICHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	532
Sulaymonov Sherzod Nasivaliyevich	
BARQAROR TURIZM VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	536
Sultonova Abduraimova Kamola Abdumannob qizi	
РАЗВИТИЕ КОРПОРАТИВНЫХ ФИНАНСОВ С УЧЕТОМ ESG-ПРИНЦИПОВ	542
Алиева Сусанна Сейрановна	
ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ РУКОВОДИТЕЛЯ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	548
Алибекова Паризода Раджаб кизи, Алимова Машхура Тоирхоновна	
KREDIT RESURLARINING HUDUDIY IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY SAVODXONLIKNING INSTITUTIONAL ROLI	554
G'aniyev Sanjar Poziljon o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH INVESTITSİYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH	561
Qorabayev Shuxratjon Axmadjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASH ORQALI INKLYUZIV INVESTITSION MUHITNI RIVOJLANTIRISH.....	568
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
AGROKLASTERLARNING TASHKILIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	573
Doliyev Samandar Toirovich	
MINTAQADA IQTISODIYOT TARMOQLARINI DIVERSIFIKATSIYALASH USULLARI.....	579
Sapayev Azamat Rustamovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI SAVDO SIYOSATINING O'RNI	583
Rustamova Nodira	
GAVKUSHON ANSAMBLI MISOLIDA BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK SIG'IM SALOHİYATI.....	587
Xolmurodova Moxichehra Dilmurodovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
ОПРЕДЕЛЕНИЕ МНОЖЕСТВЕННОГО КОРРЕЛЯЦИОННО-РЕГРЕССИОННОГО АНАЛИЗА С ПОМОЩЬЮ ПРИКЛАДНЫХ ПРОГРАММ	594
Ганиева Зулфия Самиевна	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY AHAMIYATI	600
G'aniyev M., Vannobova Gulhayo Tolibjon qizi	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI ABDULAZIZXON VA ULUG'BEK MADRASALARINING TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	604
Ro'ziqulova Feruza Qurbon qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATINI MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH HAMDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	612
Iskandarov Saidazamxon Salohiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA NOSTANDART BANDLIK ASOSIDA KICHIK BIZNES RIVOJINI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI.....	621
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
O'ZBEKISTONNING QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARIGA O'TISHI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	627
Ro'ziyeva Dilobar Isomjonovna, Jo'ramurodova Feruza Mardon qizi	

XARAJATLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI VA USULLARI	633
Toshimov Azizbek Hakimovich	
ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНЦИЯ МОДЕЛЕЙ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ПРОМЫШЛЕННУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	636
Рахматов Феруз Касымович, Садикова Дилафруз Ражабовна, Рахматов Фирдавс Феруз угли	
NODIR DEVONBEGI XONAQOHIDA TURISTIK SIG'IMNI BAHOLASH: FIZIK VA HAQIQIY SIG'IM TAHLILI	647
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASIDA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	654
Zoya Xalekeyeva, Jamgirbaeva Nilufar Dauilbay qizi	
O'ZBEKISTON SUVEREN XALQARO OBLIGATSIYALARINING NISBATAN PAST FOIZ STAVKADA JOYLASHTIRILISHI: INVESTORLAR ISHONCHI VA MAKROIQTISODIY BARQARORLIK IFODASI	662
Toyirov Yunus Alamovich, Nazarov Qilich Xolmuradovich	
РОЛЬ КРИТИЧЕСКОГО ЧТЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ МАРКЕТИНГОВОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ	668
Усманова Зумрад Исламовна	
ДИЛЕММА ПЛАТОНА И ПОППЕРА: ИНТУИЦИЯ КАК АБСОЛЮТНАЯ РАЦИОНАЛЬНОСТЬ	673
Мулладжанова Хосият Яздонова	
IQTISODIY TARAQQIYOTGA ERISHISHDA ERKIN IQTISODIY HUDUDLAR: KECHA, BUGUN VA ISTIQBOL	678
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
MILLIY VALYUTA KURSI DINAMIKASINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	684
Kurbanov Feruz Pirnazarovich, Xudaybergenov Yusufboy Murodovich	
QURILISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK	690
B.K.Abdusamatov, F.Ablakulov	
NNTLARNING IJTIMOY AHAMIYATGA MOLIK LOYIHALARINI DAVLAT GRANTI SHAKLIDA MOLIYALASHTIRISHDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING RAQAMLI MEKANIZMLARI	695
Xasanov Jahongir Botir o'g'li	
TIJORAT BANKLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA BAZEL III STANDARTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	701
Absamatov Anvar Ergashevich	
B-READY XALQARO MEZONI: KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI	706
Matniyozova Dilrabo Abdug'aprovna	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR SOHASINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	711
D.A. Togayeva	
ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SERTIFIKATLASH TIZIMI: YEVROPA ITTIFOQI TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON EKSPORT SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	715
Dexkanova Shodiyona Kaxramon qizi, Axmedov Eldor Toyirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLAR BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEZONLARI	720
Kantureeva Asem Jambil qizi, Xudoyqulov Xurshid Xurramovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING TARKIBIY O'ZGARISHLARINI INSON KAPITALI ORQALI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI	727
Xudayberganova Nazokat Shonazarovna, Masharipova Xosiyat Matrasulovna	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГИДРОЭНЕРГЕТИКИ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	733
Габбарова Ильмира Володиевна	

AUDITORLIK XULOSASI HAMDA AXBOROT TAQDIMOTI SIFATINI INTEGRATSIYALASH AHAMIYATI VA YO'LLARI.....	738
Parpiyev Jaxongir Ilxomjonovich	
INTEGRATION OF TRADE MARKETING AND E-COMMERCE: COMBINING ONLINE AND OFFLINE SALES CHANNELS.....	744
Mamatkulova Shoira Jalolovna	
RAQAMLI TURIZM INFRATUZILMASINI BAHOLASHDA INTEGRATSION INDIKATORLAR TIZIMINI SHAKLLANTIRISH	750
Raximov Abror Zafarovich	
THE ECONOMIC SIGNIFICANCE OF DEVELOPING PILGRIMAGE TOURISM IN UZBEKISTAN	754
Rajapova Gulnoza Maxmudovna	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЁГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА	759
Ахмедова Газиза Азим кизи	
THE IMPORTANCE OF DIGITALIZATION METHODS AND SUSTAINABILITY IN PROVIDING PRODUCTS AND SERVICES TO CUSTOMERS	763
Umarova Nargiza Mirakabarovna	
NOMINAL ALMASHUV KURSI QADRSIZLANISHINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI ASOSIDA ILMIY-TAHLILII YONDASHUV	768
Toyirov Yunus Alamovich, Nazarov Qilich Xolmuradovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	773
Жураева Нодирахон Фузулий кизи	
MILLIY INNOVATSION TIZIMDA FAN TA'LIM VA ISHLAB CHIQRARISH O'ZARO UYG'UNLIGI	779
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA INNOVATSIYALARNING AHAMIYATI VA ULARNING TURIZM RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	782
To'raboyeva Kimiyoxon O'rozbekovna, Asadov Baxshullo Xasanboy o'g'li	
DAVLAT QARZI VA UNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	786
Alimov Muhammad Yunus Muhammad ali o'g'li	
RAQAMLI BOSHQARUV VA TASHKILII-IQTISODIY MEKANIZMLAR ORQALI MINTAQAVII OLIY TA'LIM MUASSALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH.....	791
Dilmurodov Zuhridin Do'stmurod o'g'li	
MAHALLA INSTITUTIDA KICHIK BIZNES VA OILAVII TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING TASHKILII-IQTISODIY MEKANIZMLARI	795
Dawletmuratov Adilbay Mirzabaevich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA TASHQI SAVDO OPERATSIYALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH ASOSLARI	801
Masharipova Manzura Alimbayevna	
ME'ROS OBYEKTLARIDA TURISTIK SIG'IMNI MIQDORII BAHOLASH: NODIR DEVONBEGI MADRASASI MISOLIDA	806
Ikromova Shaxinabonu Ilg'or qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	813
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
МЕТОДЫ И МОДЕЛИ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РИСКОВ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	819
Ёдгоров Сардорбек Самадович	

TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA BANK KREDITINING ROLINI OSHIRISH YO'LLARI	825
Daniyarov Quwatbay Dáwirxanovich, Tajimuratova Nelufar Vays qizi	
INVESTITSION QURILISH KLASTERI VA UNING FAOLIYATI	833
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ixom Achilovich	
DIVERSIFIKATSIYANING INVESTITSIYA PORTFELI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.....	837
Aktamov Bobirjon Mardon o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV HISOBİ TIZIMINI BARQAROR RIVOJLANISH VA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH MEXANIZMI SIFATIDA TRANSFORMATSIYA QILISH	844
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
BARQAROR BANK AMALIYOTLARI VA ULARNING PAST UGLERODLI IQTISODIYOTNI QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI ROLI.....	850
Akmal Palvanov, Alisher Kalandarov	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA KAPITAL VA AKTIVLAR MENEJMENTI: BOZOR QIYMATI HAMDA MOLIYAVIY NATIJALARNI KO'P OMILLI BAHOLASH	858
Jumatova Gulzar Mahmud qizi	
TOSHKENTDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: TURIZMNING ATROF-MUHIT VA INFRATUZILMAGA TA'SIRI.....	864
Shakobir Ashirboyev	
РОЛЬ МЕЖДУНАРОДНОГО ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ПРАВА В РЕГУЛИРОВАНИИ ТРАНСГРАНИЧНОГО ЗАГРЯЗНЕНИЯ.....	873
Шафикова Луиза, Ойбек Камиллов	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA KO'P BOSQICHLI ISHLAB CHIQRISH HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH: IXTISOSLASHGAN ISH SCHYOTLARI TIZIMINI JORIY ETISH	883
Babakulova Matluba Kurbannazarovna	
O'ZBEKISTONDA YOG'-MOY SANOATI KORXONALARINI BANK KREDITLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH MASALALARI	887
Azlarova Dilnoza Axrorovna	
BANKLARNING QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAGI OPERATSIYALARI BILAN BOG'LIQ MUAMMOLARI VA ULARNING YECHIMLARI.....	891
Sultanmuratova Dilrabo Shaylavbekovna	
O'ZBEKISTONDA MAISHIY QATTIQ CHIQUINDILAR TIZIMINING HAYOTIY SIKL BAHOLASHI	896
Firas Halawani, Feruza Insavaliyeva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHİK VA O'RTA BIZNESNING BARQAROR RIVOJLANISHI VA TURIZM BILAN INTEGRATSIYASI	906
Norboyev Sarvar Azodovich	
ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ГЛОБАЛЬНЫХ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИНТЕГРАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦИФРОВЫХ МАРКЕТПЛЕЙСОВ В ГЛОБАЛЬНЫЕ ТОРГОВЫЕ ЦЕПОЧКИ.....	911
Махмутходжаева Луиза Сайфуллоевна	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	917
Absamatov Asqar Ergashovich	

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI

Absamatov Asqar Ergashovich

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Moliya va turizm kafedrası, i.f.f.d.PhD

Annotatsiya. Ushbu maqolada global iqtisodiy o'zgarishlar va raqamlashuv sharoitida tijorat banklari faoliyatining samaradorligini oshirish mexanizmlari tadqiq etilgan. O'zbekiston bank tizimidagi so'nggi islohotlar, xususan, 2020-2025-yillarga mo'ljallangan bank tizimini isloh qilish strategiyasi doirasidagi o'zgarishlar tahlil qilingan. Tadqiqotda banklarning moliyaviy ko'rsatkichlari (ROA, ROE, CIR), raqamli transformatsiya jarayonlari va mijozlarga xizmat ko'rsatishning zamonaviy usullari o'rganilgan. Markaziy bank statistik ma'lumotlari asosida 2022-2024-yillardagi aktivlar, kapital va kredit portfeli dinamikasi tahlil qilingan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy bankingdan ekotizim modeliga o'tish, sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalarini joriy etish operatsion xarajatlarni kamaytirish va daromadlilikni oshirishning asosiy drayveri hisoblanadi. Maqola yakunida banklar faoliyatini optimallashtirish va raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, samaradorlik, raqamli transformatsiya, ROE, ROA, ekotizim, fintech, sun'iy intellekt, bank islohotlari, moliyaviy barqarorlik.

Abstract. This article examines the mechanisms for increasing the efficiency of commercial banks in the context of global economic changes and digitalization. Recent reforms in the banking system of Uzbekistan, specifically changes within the framework of the banking system reform strategy for 2020-2025, are analyzed. The study investigates financial indicators of banks (ROA, ROE, CIR), digital transformation processes, and modern customer service methods. Based on Central Bank statistics, the dynamics of assets, capital, and loan portfolios for 2022-2024 are analyzed. The results demonstrate that the transition from traditional banking to an ecosystem model, the implementation of artificial intelligence and Big Data technologies are key drivers for reducing operational costs and increasing profitability. Finally, scientific and practical recommendations for optimizing bank activities and enhancing competitiveness are developed.

Key words: commercial banks, efficiency, digital transformation, ROE, ROA, ecosystem, fintech, artificial intelligence, banking reforms, financial stability.

Аннотация. В данной статье исследуются механизмы повышения эффективности деятельности коммерческих банков в условиях глобальных экономических изменений и цифровизации. Анализируются последние реформы в банковской системе Узбекистана, в частности, изменения в рамках стратегии реформирования банковской системы на 2020-2025 годы. В исследовании изучены финансовые показатели банков (ROA, ROE, CIR), процессы цифровой трансформации и современные методы обслуживания клиентов. На основе статистических данных Центрального банка проанализирована динамика активов, капитала и кредитного портфеля за 2022-2024 годы. Результаты показывают, что переход от традиционного банкинга к экосистемной модели, внедрение искусственного интеллекта и технологий Big Data являются основными драйверами снижения операционных затрат и повышения прибыльности. В завершение статьи разработаны научно-практические рекомендации по оптимизации деятельности банков и повышению их конкурентоспособности.

Ключевые слова: коммерческие банки, эффективность, цифровая трансформация, ROE, ROA, экосистема, финтех, искусственный интеллект, банковские реформы, финансовая стабильность.

KIRISH

Zamonaviy dunyo iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida tijorat banklari asosiy qon-tomir vazifasini o'taydi. Bozor munosabatlarning globallashuvi va texnologik inqilob banklar oldiga yangi strategik talablarni qo'ymoqda. Bugungi kunda bank faoliyatining samaradorligi nafaqat foyda hajmi bilan, balki xizmatlar tezkorligi, xavfsizligi va innovatsionligi bilan ham o'lchanmoqda. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng

ko'lamli iqtisodiy islohotlar doirasida bank tizimini modernizatsiya qilish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. 2020-yil 12-maydagi PF-5992-sonli Prezident Farmoni bilan tasdiqlangan "2020-2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi" ushbu sohadagi tub burilish nuqtasi bo'ldi. Ushbu hujjat banklarni xususiylashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va davlat ulushini kamaytirish orqali sog'lom raqobat muhitini yaratishni maqsad qilgan.¹

Bank samaradorligi tushunchasi ko'p qirrali bo'lib, u moliyaviy barqarorlik, resurslardan oqilona foydalanish va mijozlar ehtiyojini maksimal darajada qondirishni o'z ichiga oladi. Global moliya bozorida yuzaga kelayotgan o'zgarishlar, xususan, an'anaviy bank xizmatlarining FinTech kompaniyalari tomonidan siqib chiqarilishi, tijorat banklarini o'z faoliyat modellarini qayta ko'rib chiqishga majbur qilmoqda. Endilikda banklar faqatgina kredit beruvchi va depozit oluvchi muassasa emas, balki mijozning barcha moliyaviy va hatto nomoliyaviy ehtiyojlarini qoplaydigan keng qamrovli raqamli ekotizimga aylanishi zarur. Bu jarayon bank ichki boshqaruv tizimini optimallashtirishni, operatsion xarajatlarni kamaytirishni va risklarni boshqarishning yangi usullarini qo'llashni talab etadi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, O'zbekiston bank tizimi hozirda transformatsiya jarayonining eng faol bosqichida turibdi. Davlat banklarining xususiylashtirilishi va xorijiy kapitalning kirib kelishi (masalan, Ipoteka-bankning OTP Group tomonidan sotib olinishi) raqobatni kuchaytirmoqda. Bunday sharoitda samaradorlikni oshirishning zamonaviy mexanizmlarini aniqlash va ularni amaliyotga joriy etish banklar uchun hayot-mamot masalasidir. Samaradorlikni oshirish mexanizmlari deganda, biz nafaqat yangi texnologiyalarni, balki boshqaruv usullari, kadrlar siyosati va mijozlar bilan muloqot strategiyalarini ham tushunamiz. Shu sababli, maqolada ushbu masalalar kompleks ravishda tahlil qilinadi.

So'nggi yillarda O'zbekiston bank sektorida aktivlarning o'sishi va kreditlash hajmining ortishi kuzatilsa-da, daromadlilik ko'rsatkichlari (ROE va ROA) barqaror emasligi hamda operatsion xarajatlarning yuqoriligi dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yil boshiga kelib bank tizimining jami aktivlari 652 trillion so'mdan oshdi, ammo foyda marjasi raqobat bosimi ostida qisqarmoqda. Bu esa banklardan o'z biznes jarayonlarini qayta loyihalashni (Business Process Reengineering) va Agile uslubiyatiga o'tishni talab qiladi. Ushbu tadqiqot aynan mana shu zamonaviy tendensiyalarni o'rganishga qaratilgan.

Ushbu ilmiy maqolaning maqsadi tijorat banklari faoliyati samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi zamonaviy iqtisodiy va texnologik mexanizmlarni ilmiy asoslash, O'zbekiston bank tizimi misolida mavjud holatni tahlil qilish va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashdan iborat. Maqolada asosiy e'tibor raqamli banking, sun'iy intellekt asosidagi skoring tizimlari va operatsion samaradorlikni baholash modellariga qaratiladi. Bizning fikrimizcha, samaradorlikka erishish uchun banklar "mahsulotga yo'naltirilgan" modeldan "mijozga yo'naltirilgan" (customer-centric) modelga to'liq o'tishlari shart.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bank faoliyati samaradorligini oshirish masalalari iqtisodchi olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Masalan, J.Sinkey bank boshqaruvida samaradorlikni aktivlar sifati va likvidlik darajasi bilan bog'lasa, Maykl Porter raqobatbardoshlikni oshirish orqali samaradorlikka erishish nazariyasini ilgari surgan [1]. G'arbiy iqtisodiy maktab vakillari samaradorlikni baholashda asosan CAMELS reyting tizimi va CIR (Cost to Income Ratio) ko'rsatkichlariga tayanadilar. Ularning fikricha, bankning operatsion xarajatlari jami daromadning 40-50 foizidan oshmasligi kerak. Zamonaviy tadqiqotchilardan D.Skott va P.Rouz banklarda raqamli transformatsiya samaradorlikning asosiy omili ekanligini ta'kidlashgan [2]. Ular an'anaviy bank filiallari sonini kamaytirib, masofaviy xizmatlarni kengaytirish orqali xarajatlarni 25-30 foizga tejash mumkinligini isbotlaganlar.

Mahalliy olimlarimizdan Sh.Abdullaeva, O.Olimjonov va A.Karimovlar O'zbekiston bank tizimida samaradorlikni oshirishning o'ziga xos xususiyatlarini tadqiq etishgan. Sh.Abdullaeva o'z ishlarida bank kapitalining adekvatligi va kredit risklarini boshqarishning samaradorlikka ta'sirini tahlil qilgan [3]. O.Olimjonov esa banklarda innovatsion xizmatlarni joriy etishning institutsional asoslariga e'tibor qaratgan. Shuningdek, so'nggi yillarda banklarni xususiylashtirish va xalqaro moliya bozorlariga integratsiyalashuvi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda bank samaradorligini oshirishda korporativ boshqaruvning roli yuqori ekanligi qayd etilgan. Biroq, bugungi kunda sun'iy intellekt va blokcheyn kabi texnologiyalarning bank operatsion samaradorligiga ta'sirini miqdoriy jihatdan baholash bo'yicha mahalliy tadqiqotlar hali yetarli emas, bu esa mazkur maqolaning ilmiy qiymatini oshiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot davomida tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, induksiya va deduksiya, iqtisodiy-statistik tahlil usullaridan foydalanildi. O'zbekiston bank tizimining 2022-2024-yillardagi faoliyati Markaziy bankning rasmiy statistik ma'lumotlari, yillik hisobotlari va moliyaviy barqarorlik sharhlari asosida o'rganildi. Bank samaradorligini baholash uchun Return on Assets (ROA), Return on Equity (ROE) va Cost

¹ 2020-yil 12-maydagi PF-5992-sonli Prezident Farmoni. <https://lex.uz/docs/-4811025>

to Income Ratio (CIR) kabi nisbiy ko'rsatkichlar dinamikasi tahlil qilindi. Bu ko'rsatkichlar bank resurslaridan qanchalik oqilona foydalanayotganini ko'rsatib beradi.

Shuningdek, banklarda raqamli transformatsiya darajasini baholash uchun masofaviy xizmat ko'rsatish tizimlaridan foydalanuvchilar soni va tranzaksiyalari hajmi statistikasi o'rganildi. Ma'lumotlarni qayta ishlashda ekonometrik modellashtirish elementlaridan foydalanilib, raqamli xizmatlar ulushining bank foydasiga ta'siri o'rtasidagi korrelyatsiya tahlil qilindi. Tadqiqot ob'ekti sifatida O'zbekistonning barcha tijorat banklari olindi, ammo davlat va xususiy banklar o'rtasidagi samaradorlik farqlari alohida guruhlangan holda o'rganildi.

Tadqiqotning metodologik asosi sifatida xalqaro tajriba (Bazel III va IV standartlari) va mahalliy normativ-huquqiy hujjatlar xizmat qildi. Biz bank samaradorligini nafaqat statik holatda, balki dinamik rivojlanishda ko'rib chiqdik. Bu esa bank tizimidagi tizimli risklarni aniqlash va ularni yumshatish bo'yicha aniq mexanizmlarni taklif qilish imkonini berdi. Ma'lumotlarning aniqligi va ishonchligi Markaziy bankning ochiq ma'lumotlar bazasi orqali tekshirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston bank sektori so'nggi yillarda jadal rivojlanish bosqichini boshidan kechirmoqda. 2024-yil 1-aprel holatiga ko'ra, bank tizimining jami aktivlari 686 trillion so'mdan oshdi, bu o'tgan yilning mos davriga nisbatan sezilarli o'sishdir. Biroq, samaradorlik ko'rsatkichlari bu o'sish bilan har doim ham mutanosib emas. Masalan, 2024-yilda bank sektorining sof foydasi operatsion xarajatlarning o'sishi va aktivlar bo'yicha ehtimoliy yo'qotishlar zahirasining ko'payishi sababli o'zgaruvchan bo'lib qoldi. Banklarning daromadligi tahlil qilinganda, ROE (kapital rentabelligi) 2024-yil boshida 6.6 foizgacha tushgan bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 12.4 foizga qayta tiklanishi prognoz qilinmoqda. Bu banklarning operatsion xarajatlarni nazorat qilish va risklarni boshqarish qobiliyati bilan bevosita bog'liq.

Samaradorlikning muhim indikatori bo'lgan CIR (xarajatlarning daromadga nisbati) ko'rsatkichi ko'plab davlat banklarida 50-60 foiz atrofida saqlanib qolmoqda, holbuki xalqaro tajribada bu ko'rsatkich 35-40 foizdan oshmasligi tavsiya etiladi. Xususiy banklarda, xususan Kapitalbank va Anorbank kabi raqamli yo'nalishga e'tibor berayotgan banklarda CIR ko'rsatkichi 30-35 foizni tashkil etmoqda, bu esa raqamli transformatsiyaning samaradorlikka ijobiy ta'sirini tasdiqlaydi. Quyidagi jadvalda asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar dinamikasi keltirilgan (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston tijorat banklarining asosiy moliyaviy ko'rsatkichlari dinamikasi (2022-2024)²

Ko'rsatkichlar	2022-yil	2023-yil	2024-yil (1-aprel)
Jami aktivlar (trln so'm)	555.4	652.2	686.2
Jami kredit portfeli (trln so'm)	390.3	471.4	490.3
Jami kapital (trln so'm)	84.1	97.1	102.7
ROE (kapital rentabelligi, %)	13.5	17.9	6.6*
ROA (aktivlar rentabelligi, %)	2.1	2.0	1.4*

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, aktivlar va kapital barqaror o'sib bormoqda, ammo 2024-yilning birinchi choragida rentabellik ko'rsatkichlari pasayish tendensiyasini ko'rsatdi. Bu pasayish asosan banklarning kredit risklari bo'yicha yaratgan zahiralari va transformatsiya jarayonidagi investitsion xarajatlari bilan izohlanadi. Shunga qaramay, 2025-yilga borib rentabellikning yana o'sishi kutilmoqda. Banklar samaradorligini oshirishning zamonaviy mexanizmlaridan biri bu raqamli bank xizmatlarini kengaytirishdir. 2024-yil yakuniga ko'ra, masofaviy xizmatlardan foydalanuvchi mijozlar soni 35 milliondan oshdi, bu esa tranzaksiyon xarajatlarni sezilarli darajada kamaytirishga imkon bermoqda.

Banklarda samaradorlikni oshirishning yana bir drayveri - bu kredit portfeli sifatini yaxshilashdir. NPL (muammoli kreditlar) ulushi 2024-yil holatiga ko'ra o'rtacha 4-5 foiz atrofida bo'lib, davlat banklarida bu ko'rsatkich biroz yuqoriroq. Sun'iy intellekt asosidagi skoring tizimlarining joriy etilishi kredit ajratish jarayonini tezlashtirish bilan birga, risklarni 20-30 foizga kamaytirish imkonini beradi. Raqamli bank xizmatlari foydalanuvchilari sonining o'sishi bank xizmatlari ommabopligini oshirmoqda.

Raqamli transformatsiya nafaqat mijozlar uchun qulaylik, balki banklar uchun xarajatlarni optimallashtirish vositasidir. Birgina onlayn depozitlar va mikrokreditlar orqali banklar o'zlarining front-ofis xarajatlarini 40 foizgacha qisqartirishga erishmoqdalar. O'zbekiston sharoitida Agile va Lean boshqaruv usullarini joriy etgan banklar bozor o'zgarishlariga tezroq moslashmoqda. Masalan, yangi bank mahsulotini ishlab chiqish va bozorga chiqarish muddati (Time to Market) an'anaviy banklarda 6-9 oyni tashkil etsa, fintech yo'nalishidagi

2 <https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/1569218/>

banklarda bu ko'rsatkich 1-2 oygacha qisqargan. Bu esa raqobatbardoshlikni va samaradorlikni oshirishning asosiy mexanizmidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, tijorat banklari faoliyatida samaradorlikni oshirish faqatgina moliyaviy resurslarga emas, balki texnologik va strategik mexanizmlarga ham tayanadi. O'zbekiston bank tizimidagi asosiy muammo - davlat ulushining yuqoriligi bo'lib qolmoqda. Davlat banklarida ko'pincha samaradorlikdan ko'ra ijtimoiy-iqtisodiy vazifalar (imtiyozli kreditlash) ustun turadi, bu esa ularning rentabelligini pasaytiradi. Xususiylashtirish jarayonlari (Ipoteka-bank, Asakabank va boshqalar) ushbu muammoni hal qilishning asosiy mexanizmi sifatida ko'rilmogda. Xorijiy investorlar o'zlari bilan nafaqat kapital, balki samarali boshqaruv texnologiyalari va risklarni baholashning xalqaro standartlarini ham olib kelmoqdalar.

Sun'iy intellekt (AI) va Big Data bank samaradorligini oshirishning eng zamonaviy qurolidir. AI yordamida mijozlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish orqali "shaxsiylashtirilgan takliflar" (Next Best Offer) berish bank daromadlarini 15-20 foizga oshirishi mumkin. Shuningdek, robotlashtirilgan jarayonlar avtomatizatsiyasi (RPA) bank ichidagi rutin operatsiyalarni (masalan, hisobotlar tayyorlash, ma'lumotlarni tekshirish) inson ishtirokisiz bajarishga imkon beradi, bu esa xatoliklarni nolga tushiradi va vaqtni tejaydi. Biroq, bu texnologiyalarni joriy etish kiberxavfsizlik risklarini ham oshiradi, shuning uchun banklar samaradorlik bilan birga xavfsizlikka ham investitsiya kiritishlari shart.

Shu bilan birga, banklar faoliyatida ESG (Environmental, Social, and Governance) tamoyillarini joriy etish ham zamonaviy samaradorlikning bir qismi bo'lib bormoqda. "Yashil banking" va barqaror moliyalashtirish bankning xalqaro reytingini oshiradi va arzon xalqaro resurslarni jalb qilish imkonini beradi. O'zbekiston banklari uchun bu yangi yo'nalish bo'lib, uning samaradorlikka ta'siri uzoq muddatli istiqbolda namoyon bo'ladi. Xulosa qilib aytganda, samaradorlikni oshirish mexanizmlari kompleks bo'lishi - ham raqamli, ham institutsional, ham kadrlar salohiyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi lozim.

Tijorat banklari faoliyatida samaradorlikni oshirish bugungi kunda shunchaki moliyaviy ko'rsatkich emas, balki bankning bozorda yashab qolish shartidir. O'tkazilgan tadqiqot natijasida quyidagi xulosalar shakllantirildi: birinchidan, bank tizimini raqamli transformatsiya qilish operatsion xarajatlarni (CIR) kamaytirishning eng samarali yo'lidir. Raqamli banklar va ekotizimlar an'anaviy banklarga qaraganda yuqori rentabellikka (ROE) ega bo'lmoqda. Ikkinchidan, banklarda korporativ boshqaruvni takomillashtirish va davlat ulushini kamaytirish sog'lom raqobatni yuzaga keltiradi, bu esa o'z navbatida xizmatlar sifatini oshiradi. Uchinchidan, kredit risklarini boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish muammoli kreditlar (NPL) hajmini kamaytirishga va kredit portfeli sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Tijorat banklariga quyidagi amaliy tavsiyalar taklif etiladi: 1) Bankning barcha biznes jarayonlarini "mijoz markazlashuvi" tamoyili asosida qayta loyihalash va masofaviy xizmatlar ulushini kamida 80-90 foizga yetkazish. 2) Big Data tahlili asosida mijozlarni segmentatsiyalash va ularga individual moliyaviy yechimlar taklif etish mexanizmini joriy etish. 3) Bank xodimlarining IT va tahliliy ko'nikmalarini oshirish, kadrlar siyosatida zamonaviy KPI tizimini qo'llash. 4) "Yashil iqtisodiyot" loyihalarini moliyalashtirish orqali xalqaro moliya bozorlaridan arzon resurslarni jalb qilish. Ushbu mexanizmlarning izchil joriy etilishi O'zbekiston tijorat banklarining xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini ta'minlashga va milliy iqtisodiyot rivojiga munosib hissa qo'shishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Porter M. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. - NY: Free Press, 1985. - 557 p.
2. Rose P.S., Hudgins S.C. Bank Management & Financial Services. - McGraw-Hill Education, 2012. - 768 p.
3. Abdullaeva Sh.Z. Bank ishi. - Toshkent: Iqtisod-moliya, 2017. - 532 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi PF-5992-sonli "2020-2025 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. <https://lex.uz/docs/-4811025>
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banking 2023-2024-yillardagi statistik byulletenlari va hisobotlari. cbu.uz
6. Sinkey J.F. Commercial Bank Financial Management. - Prentice Hall, 2002. - 816 p.
7. Egamberganov J.K. Development of the banking sector in Uzbekistan in the digital economy. // Cyberleninka, 2024.
8. Tokhtabaev A. Capital Adequacy and Risk Management in Uzbekistan's Banking Sector. // Peerian Journal, 2024.
9. Fitch Ratings. Uzbekistan's Banking Sector: Gradual Transformation Amid Structural Challenges, 2024.
10. World Bank. Uzbekistan: Financial Sector Assessment Program, 2023.
11. Karimov A.K. Tijorat banklari investitsion faoliyati samaradorligini oshirish. - T.: Moliya, 2019.
12. Nuraliev S. Tijorat banklarining asosiy ko'rsatkichlarini statistik baholash. // Cyberleninka, 2024.
13. IMF. Republic of Uzbekistan: Staff Report for the 2023 Article IV Consultation.
14. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems.
15. Statista. Global digital banking penetration and growth forecasts 2024-2030.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>